

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės tarybos
2017 m. liepos mėn. 10 d.
sprendimu Nr. T-418

PATVIRTINTA
Kauno lopšelio-darželio „Šarkelė“
direktoriaus
2017 m. liepos mėn. 21 d.
įsakymu Nr. V-61

KAUNO LOPŠELIO – DARŽELIO „ŠARKELĖ“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

Informacija apie įstaiga

Kauno lopšelis – darželis „Šarkelė“ – juridinis asmuo, pelno nesiekianti Kauno miesto savivaldybės institucija.

Grupė – neformaliojo švietimo mokykla.

Tipas – lopšelis – darželis.

Adresas – 48171, Šarkuvos g.– 24, Kaunas

Įstaigos kodas – 191640712

El. paštas - sarkele@parabole.lt

Regiono savitumas

Kauno lopšelis – darželis „Šarkelė“ – ikimokyklinio ugdymo įstaiga įsikūrusi Šilainių mikrorajone tarp daugiabučių gyvenamųjų namų. Šalia yra Kauno J. Basanavičiaus gimnazija, J. Grušo meno gimnazija, „Ryto“ pradinė mokykla, Kauno lopšelis-darželis „Žvangutis“, poilsio, laisvalaikio ir prekybos centrai („Mega“, „Maksima“, „Oazė“), poliklinika, odontologijos centras „Neodenta“, sporto klubas, paštas. Šalia lankytina istorinė vieta – Kauno IX fortas, puiki edukacinė erdvė vaiko ugdymui. Artimiausių erdvių pažinimas padeda ugdyti tautinę savimonę, pilietiškumo ir visuomeniškumo pradus, pajusti aplinkos grožį, jį tausoti ir puoselėti.

Mikrorajonas yra miesto pakraštyje, toliau nuo pramoninių rajonų, todėl oro tarša mūsų mikrorajone yra pati mažiausia.

Vaikai ir jų poreikiai

Šia programa įgyvendiname LR švietimo įstatymo ikimokyklinio ugdymo idėjas: padedame vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, socialinius ir pažintinius poreikius. Taip pat tenkinami pagrindiniai vaikų poreikiai – saugumo, sveikatos, užtikrinama vaiko teisė tinkamai ugdytis („Vaiko teisių konvencija“, 1999), sėkmingos vaiko adaptacijos, darnaus perėjimo nuo ugdymo(si) šeimoje prie ikimokyklinio, toliau prie priešmokyklinio ugdymo(si).

Ankstyvojo amžiaus vaikai išgyvena patį jautriausią ir svarbiausią gyvenimo laikotarpį, kuris priklauso nuo suaugusiųjų, kurie tenkina jų poreikius, todėl ugdymas ir vaiko patirtis, įgyta ankstyvajame amžiuje, turės didžiulės įtakos vaiko savęs pažinimui, santykių su žmonėmis ir gebėjimų pažinti pasaulį formavimui(si).

Ikimokyklinis vaikų amžius – 3-5 gyvenimo metai – yra ypatingas. Šiuo gyvenimo tarpsniu jie pradeda pasitikėti kitais žmonėmis, įgauna nepriklausomybės ir savikontrolės, mokosi gerinti iniciatyvą ir įsitvirtinti priimtinais būdais. Vaikai yra smalsūs, tyrinėja, eksperimentuoja, norėdami sužinoti, kas vyksta. Plečiasi jų žodynas, tobulėja kalba. Vaikai supranta kitus, reiškia savo mintis, didėja patirtis.

Specialiojo ugdymo paskirtis yra padėti specialiujų poreikių vaikui ugdytis pagal gebėjimus, įveikti socialinę atskirtį. Specialiuoju ugdymu siekiame padėti vaikams suvokti aplinką, ugdyti savarankiškumą, sudaryti galimybes integruotai ugdytis bendrojo ugdymo grupėse ir įstaigose. Vaikai, turintys nedidelių, vidutinių ir didelių ugdymo(si) poreikių yra ugdomi specialioje grupėje arba integruojami į bendrojo ugdymo grupes.

Ugdant vaikus atsižvelgiama į individualius vaikų poreikius: skirtingus interesus, pažinimo būdus, temperamentą, gyvenimo patirtį ir raidos ypatumus.

Tenkinant **vaikų fizinio aktyvumo ir sveikatos stiprinimo poreikius** darželyje skatinamas sveikas gyvenimo būdas, fizinis aktyvumas. **Meninius poreikius** vaikai gali išreikšti įvairiose veiklose.

Pedagogų pastangos yra nukreiptos į naujo požiūrio į vaiko ugdymą formavimą – motyvacijos skatinimą, kūrybiškumo ugdymą, problemų sprendimą ir gebėjimą prisitaikyti prie naujos ugdymo(si) aplinkos. Lopšelio – darželio „Šarkelė“ programa yra orientuota į strateginių krypčių įgyvendinimą: visiems vaikams sudaryti lygias ugdymo(si) galimybes, siekti ugdymo(si) kokybės, kuriant efektyvią ir darnią ugdymo sistemą.

Mokytojų ir kitų specialistų pasirengimas

Lopšelyje – darželyje dirba kompetentingi pedagogai: auklėtojai, priešmokyklinio ugdymo pedagogai, logopedai, spec. pedagogas, psichologas, socialinis pedagogas, menų pedagogas, neformaliojo ugdymo mokytojas (kūno kultūra), iš kurių 40% yra įgiję mokytojo metodininko kvalifikacinę kategoriją.

Pedagogai iniciatyvūs, kūrybingi, pasitikintys savimi, geba dirbti komandoje. Jie turi aiškiai suformuotą, kompetencijomis grįstą ikimokyklinio ugdymo modelį, kurio esmė – ugdyti savarankišką, kūrybingą, atsakingą, prisitaikančią prie nuolatinų pokyčių asmenybę.

Stengiamasi dirbti šiuolaikiškai, orientuotis į nuolatinę kaitą, pažinti vaiką ir jo kompetencijas, bei valdyti ugdymo(si) procesą. Lopšelyje – darželyje siekiama, kad pedagogo ir vaiko sąveika būtų pastebėta, sudarytos sąlygos jai atsiskleisti ir virsti ugdomosios veiklos pasiekimais. Yra susiformavusi pedagogų nuostata tobulėti. Sudaromos sąlygos keisti savo darbo metodus, pajvairinti veiklą dirbant ne tik grupėje, bet ir išnaudojant įvairias edukacines erdves. Siekiama glaudaus bendradarbiavimo su šeima.

Visi pedagogai priklauso Respublikinei ikimokyklinių įstaigų asociacijai „Sveikatos želmenėliai“, neabejingi sveikatinimo veiklai įstaigoje ir už jos ribų.

Pedagogai bendradarbiauja su KTU Socialinių mokslų fakulteto Edukacinės kompetencijos centru, Kauno pedagogų kvalifikacijos centru, Kauno Visuomenės sveikatos biuru, Kauno PPT, Lietuvos zoologijos sodu, Lietuvos Tautiniu Olimpiniu Komitetu, Kauno apskrities taryba, Lietuvos sveikatos universitetu, mokyklomis, darželiais. Partnerystė suteikia pedagogams galimybių pajvairinti ugdymo turinį, gerinti ugdymo(si) kokybę.

Pedagogų kompetencija:

- * Aukšta kvalifikacija;
- * Nuolatinis profesinis tobulėjimas, bendradarbiavimas ir dalinimasis gerąja praktika;
- * Į vaiką orientuotas ugdymo procesas;
- * Įvairūs netradiciniai ugdymo(si) būdai ir metodai, šiuolaikiškos ugdymo(si) priemonės;
- * Tobulėjimą skatinanti aplinka;
- * Įvairios, kūrybiškai organizuotos veiklos;
- * Dėmesys individualiems vaikų poreikiams;
- * Nuolatinė pasiekimų ir pažangos stebėseną ir vertinimas.

Švietimo tiekėjo savitumas

Lopšelio – darželio pedagogai turi ilgametę darbo su specialiujų poreikių vaikais patirtį. Suburta kvalifikuotų specialistų komanda (logopedas, specialusis pedagogas, socialinis pedagogas, psichologas) teikianti specialiąją pedagoginę pagalbą vaikams, turintiems kalbos bei raidos sutrikimų.

Įstaiga priklauso Respublikos sveikata stiprinančių ikimokyklinių įstaigų asociacijai “Sveikatos želmenėliai” ir jai suteiktas „Sveikos mokyklos“ statusas. Sveikatos saugojimo ir stiprinimo idėjas pedagogai integruoja į ugdymo(si) turinį.

Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai

Tėvams aktuali ne tik vaiko priežiūra, jo saugumas, bet ir gerų ugdymo(si) sąlygų užtikrinimas ir visuminis, kokybiškas vaiko ugdymas.

Tėvai tikisi kokybiško vaikų pasiruošimo mokyklai. Jie nori dalyvauti grupės, visos įstaigos gyvenime. Nori gauti profesionalias ikimokyklinio ugdymo pedagogų konsultacijas, patarimus, kaip spręsti įvairias jų vaikų problemas (sunki adaptacija, nenoras valgyti, kalbiniai sutrikimai, vaikų agresija, vaikų tarpusavio santykiai grupėje, patyčios, melas, fantazijos ir kt.).

Įstaigoje siekiama, kad tėvų ir pedagogų bendradarbiavimas taptų vienu iš pagrindinių tikslų, lemiančių ugdymo(si) sėkmę. Lopšelyje – darželyje veikia lektoriumas tėvams „Būkime sveiki“, kuriame tėvai įgyja psichologinių žinių apie vaiko psichinę ir fizinę raidą, apie vaikų sveikatos stiprinimą bei ugdymo(si) galimybes. Tėvai noriai dalyvauja įvairiuose renginiuose: šventėse, vakaronėse, atvirų durų dienose, talkose, akcijose.

Sąveika su tėvais (globėjais) grindžiama nuolatiniu individualių vaiko ugdymo(si) poreikių ir galimybių aptarimu, tinkamų ugdymo(si) pasiekimų bei pažangos vertinimo metodų parinkimu, dalijimusi informacija apie vaiko ugdymą(si) ir daromą pažangą.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Lopšelio – darželio „Šarkelė“ ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama šiais principais:

Individualizavimo. Atsižvelgiama į kiekvieno vaiko patirtį, socialinę – kultūrinę aplinką, jo ugdymo(si) poreikius, galimybes, interesus, pažinimo stilių, temperamentą, o prirėikus – į specialiuosius ugdymo(si) poreikius.

Socialinio kultūrinio kryptingumo. Ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis, orientuotas į vaiko gyvenimui reikalingų socialinių kultūrinių kompetencijų plėtojimą, tolerancijos ugdymą.

Integralumo. Siekiama vientiso fizinės, emocinės, socialinės ir pažinimo sričių plėtojimo, vadovaujantis visuminiu požiūriu į vaiką; remiamasi integraliu kompetencijų ugdymu.

Kontekstualumo. Ugdymo turinys glaudžiai siejamas su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais kultūriniais jos pokyčiais. Siekiama, kad vaiko patirtys jam būtų prasmingos, aktualios, įdomios.

Sąveikos. Ugdymas grindžiamas visų šio proceso dalyvių – vaiko, tėvų (globėjų), auklėtojų ir kitų asmenų, dalyvaujančių vykdant ikimokyklinio ugdymo programą, sąveika.

Humaniškumo, tautiškumo, demokratiškumo. Pripažįstant kiekvieno vaiko asmenybę, kitoniškumą, pagalbą vaikui natūraliai perimti tautos vertybes, papročius, tradicijas, sudarant galimybę vaikui pačiam rinktis jam įdomią veiklą, kritiškai mąstyti, elgtis savarankiškai, tačiau susitarant dėl tam tikrų taisyklių.

Sveiko gyvenimo būdo principas atspindi mūsų įstaigos veiklos kryptingumą, siekį ugdyti sveiką vaiką, kuris gebėtų atsispirti nuo žalingų įpročių ir vadovautųsi požiūriu „Sveikame kūne – sveika siela“.

Puoselėjant krašto istorines ir kultūrinės tradicijas, plėtojant vaikų sveikatos stiprinimo, socialinės ir ekologinės veiklos prioritetus, bendradarbiaujat su sociokultūrine aplinka, kuriame vaikui palankią ugdymo(si) aplinką, **o darželio veiklos tikslas – sveikas, veiklus ir aktyvus vaikas, turintis deramą socializacijos lygį, motyvuotas ugdytis priešmokyklinėje grupėje ir gebantis veikti besikeičiančioje aplinkoje.**

III. TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

Tikslas: Atsižvelgiant į pažangiausias mokslo ir visuomenės raidos tendencijas, kurti sąlygas, padedančias vaikui tenkinti prigimtinius, kultūros, taip pat ir etninius, socialinius, pažintinius poreikius.

Uždaviniai:

- Kurti funkcionalią, estetišką, saugią aplinką, skatinančią vaiko kūrybiškumą, žingeidumą, norą mokytis.
- Ugdymo procesą orientuoti į vaiką: jo amžių, individualius gebėjimus, tėvų lūkesčius.
- Skatinti vaiko motyvaciją, nes patirta sėkmė teigiamai veikia ugdymo(si) procesą.
- Teikti kvalifikuotą švietimo pagalbą vaikams (logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo, socialinio pedagogo, kūno kultūros pedagogo, muzikos, menų pedagogo).
- Plėtoti vaiko žaidimo, kaip kūrybiškumo ugdymo metodo galimybes.

- Ugdyti vaikų suvokimą, kad sveikata yra vertybė, kurią reikia saugoti ir stiprinti. Pratinti kasdieninėje veikloje laikytis sveikos gyvensenos principų, įtvirtinti sveikatai palankią patirtį, lavinti higienos įgūdžius, skatinti fizinį aktyvumą, ugdyti atsparumą žalingiems įpročiams.
- Skatinti vaikus domėtis supančia aplinka, gamta, ją saugoti ir puoselėti. Ugdyti atsakomybę už jos išsaugojimą.
- Stiprinti darželio ir šeimos bendradarbiavimo ryšius.
- Plėtoti darželio ir socialinių partnerių sąveiką, kuriant naujas edukacines erdves vaikų ugdymui(si).

IV. UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

Turinys. Ugdymo turinys siejamas su artimiausia aplinka, socialiniais, kultūriniais jos pokyčiais, laikantis ugdymo(si) „be sienų“ tradicijų. Ugdymo ir ugdymosi veikla vaikams turi būti įdomi, aktuali, prasminga, palaikanti ir stiprinanti jų ugdymo(si) motyvaciją.

Temą vaikų veiklai gali pasiūlyti tiek auklėtojos, tiek ir vaikai. Tema turi būti grindžiama dideliu vaikų susidomėjimu. Jei tema vis dar įdomi vaikams, ji gali būti išvystyta ir išplėtotą. Temų šaltiniai įvairūs. Į vaiką orientuota tema užtikrina sėkmingą ugdymą(si).

Pedagogui ar vaikams, pasiūlius gerą idėją, temą, iškelus problemą, vaikai skatinami interpretuoti, kurti, atrasti. Ugdymo turinys visuminis, neskaidomas. Tačiau programoje, modeliuojant turinį išskyrėme keturias vaiko raidos sritis – socialinę emociją, fizinę, pažinimo ir kalbos. Šios sritys yra glaudžiai tarpusavyje susijusios ir tikrovėje jų negalima griežtai išskirti. Tai žinia pedagogui, kad ugdantys vaikus atsižvelgtų į kiekvieną sritį. Šio išskyrimo tikslas – pateikti turinio sistemą, kuri padės sutelkti dėmesį į konkrečias sritis ir atsižvelgti į raidos visumą.

Ugdymo turinyje integruojamos programos: įstaigos „Sveikatos stiprinimo programa“, „Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa“, „Alkoholio tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programos įgyvendinimo rekomendacijos“.

Metodai. Pedagogas parenka ir keičia ugdymo(si) metodus, kad vaikams nebūtų nuobodu. Pagrindinis ugdymo(si) metodas ir vaikų kūrybiškumo ugdymo(si) pagrindas yra **žaidimas**. Jis papildomas įvairiais kitais metodais, atsižvelgiant į vaikų amžių: projektine veikla, diskusijomis, pokalbiais, pasakojimais, tyrinėjimais, eksperimentavimu, kūrybinėmis užduotimis, pažintinėmis išvykomis, ekskursijomis.

Veikla organizuojama visai grupei, grupelėmis arba individualiai, priklausomai nuo siekiamo rezultato. Auklėtojos pasirengusios keisti veiklos kryptį, įvairias kūrybines technikas ir darbo metodus, jeigu vaikų dėmesys blėsta. Dirbdamas su vaikais (specialiųjų poreikių vaikais), pedagogas taiko individualius paramos būdus, padeda jam mokytis įveikti sunkumus, spręsti problemas, kreiptis pagalbos į kitus. Auklėtoja kartu su vaikais priima bendrus sprendimus, susitaria dėl veiklos, bendrauja ir bendradarbiauja. Tokia abipusė sąveika leidžia būti aktyviems abiems ugdymo(si) proceso dalyviams – ir vaikui, ir pedagogui.

Sudaromos galimybės vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis reikiamas priemones, veiklą, žaidimų draugus. Sudaromos sąlygos skleisti kiekvieno vaiko kūrybiškumui, patirti džiaugsmą, kūrybos atradimo jausmą, spręsti problemas, reikšti savo nuomonę, dalintis mintimis su bendraamžiais.

Ugdymo proceso planavimas yra kryptingas ir lankstus, orientuotas į programos tikslus, parenkant tinkamiausius metodus, ugdymo(si) proceso vyksmą. Auklėtojas numato ilgalaikius ir trumpalaikius visų vaikų ir kiekvieno vaiko individualius ugdymo(si) pasiekimus.

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, parenkant ir taikant individualius ugdymo(si) metodus, formas, specialiąsias ugdymo priemones, sukuriant tinkamą ugdymo(si) aplinką.

Aplinka, priemonės. Veikla vyksta ugdymo centruose, kurie yra patrauklūs, estetiški, patogūs veiklai ir saugūs. Aplinkoje yra įrangos, priemonių pritaikytų visiems vaiko poreikiams. Ugdymo aplinkoje turi būti pakankamai įvairių ugdomųjų priemonių, skatinančių aktyvią jo veiklą, smalsumą, kūrybiškumą, vaizduotę. Visa įstaigos aplinka (tambūrai, koridoriai) išnaudota ir pritaikyta vaikų ugdymui(si).

Kaip kuriama į vaiką orientuota ugdymo(si) aplinka?

- Grupės erdvė padalinama į veiklos centrus: vaidmeninių žaidimų, kalbos ir literatūros, matematikos ir stalo žaidimų, statybinių žaidimų, smėlio ir vandens, dailės, maisto gaminimo, gamtos tyrinėjimų.

- Visur išdėstomos medžiagos skatinančios visų sričių tyrinėjimą;
- Medžiagos sugrupuojamos logiškai ir išdėstomos atitinkamose vietose;
- Veiklos centrų ribos aiškiai pažymėtos. Naudojamosi lentynomis, grindų patiesalais, žaislų dėžėmis, molbertais, stalais;

- Visur ir ant visko padaromi aiškūs užrašai; baldai ir įrengimai išdėstomi taip, kad vaikai galėtų saugiai ir laisvai judėti;

- Grupėje pakanka vietos žaisti tiek atskirai tiek mažomis bei didesnėmis grupelėmis;
- Ramių ir triukšmingų žaidimų centrai atskiriami;
- Skaitymui, poilsiui, muzikos klausymuisi naudojamos minkštos pagalvėlės ir kt.;
- Patalpa sutvarkoma taip, kad auklėtojos matytų veiklos centrus ir juose žaidžiančius vaikus;
- Medžiagos ir vaikų darbeliai pakabinami vaikų akių lygyje;
- Paskiriama vieta vaikų asmeniniams daiktams.

ANKSTYVOJO AMŽIAUS VAIKŲ UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

KŪRYBINĖ ERDVĖ

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
Apžiūrėti piešimo, tapymo priemonės, medžiagas. Sudaryti sąlygas pačiam tyrinėti, stebėti, eksperimentuoti. Ugdyti suvokimą apie daiktų savybes - spalvą, formą, dydį, kiekį. Mokyti atlikti įvairiausių veiksmus su didaktiniais žaislais; dėlioti, surinkti, ridenti, mauti žiedus ir pan. Lavinti mąstymą, dėmesį smulkiają motoriką. Plėsti sensorinį vaiko patyrimą, sudaryti galimybes kaupti sensorinius įgūdžius apie supančios aplinkos daiktus ir reiškinius. Mokyti žaisti šalia vienas kito, grupelėmis, su visais grupės vaikais.	Eksperimentuoja su dailei, lipdymui skirtomis medžiagomis, tapo, piešia įvairiomis priemonėmis, technika, naudoja įvairias medžiagas, skirsto, rūšiuoja, grupuoja įvairius daiktus. Manipuliuoja įvairiais žaislais, daiktais, muzikos instrumentais. Veria, dėlioja, stato, konstruoja daiktus.	Akvareliniai dažai, dažai, skirti piešti pirštais, guašas, pieštukai, kreidelės, plastilinas, modelinas, molis, druskinė tešla, įvairaus dydžio teptukai, atspaudai, molbertai. Įvairios kaladėlės, piramidės, konstruktoriai, įvairūs žaislai. Įvairūs muzikos instrumentai, priemonės, skirtos žaidimams su vandeniu ir smėliu.

JUDĖJIMO ERDVĖ

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
Tenkinti vis didėjančią vaiko judėjimo poreikį, palaikyti jo fizinį aktyvumą. Skatinti vaikus drąsiau ir su didesniu pasitikėjimu tyrinėti juos supančią aplinką. Ugdyti sensorinius, motorinius, įgūdžius. Judėjimo erdvėje suteikti galimybių lavintis viso kūno ir rankų bei riešo, atskirų pirštų, raumenims. Suteikti galimybę	Supasi sūpuoklėmis, laipioja kopetėlėmis, nusileidžia nuo kalnelio, važinėja mašinomis, jas stumdo, traukia, važiuoja triratuku. Vaikai siekia, liečia, baksnoja, judina, tampo ir gauda, sūpuoja pakabintus žaislus. Jie įlipa ir išlipa į tam skirtas dėžes, landžioja, šokinėja, bėgioja per tunelius, čiuožia kalneliais, mėto į krepšį	Sūpuoklės, triratukai, įvairaus dydžio kamuoliai, kopetėlės, įvairaus dydžio dėžės, pakabinami žaislai ant gumų, pakabinamas ar pastatomas krepšys, tuneliai, didelės mašinos, vežimėliai, žaislai su ratukais,

lavinti naujai įgytus vertikalų judėjimo ir pusiausvyros išlaikymo įgūdžius, skatinti įvaldyti vis naujus judėjimo būdus.	kamuolius, renka juos, gauda, spiria.	neaukštos lipynės, kalneliai. Sensoriniam ugdymui: kaištukai, dėlionės, užkabinami žaislai.
---	---------------------------------------	---

VAIDYBINĖ ERDVĖ

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
Skatinti veikti įvairiose įsivaizduojamose situacijose; šeimoje, virtuvėje, ligoninėje, parduotuvėje ir pan., atlikti tam tikrą vaidmenį. Ugdyti mąstymą, reiškinių suvokimą, stebėti ir lyginti daiktų, reiškinių savybes. Skatinti intelektualinę, socialinę, meninę vaikų raidą. Ugdyti kūrybiškumą, vaizduotę.	Vaikai žaidžia siužetinius, vaidmeninius žaidimus, bendrauja su suaugusiais bendraamžiais, kalba perteikia įspūdžius, jausmus, suaugusių pagalba seka ir inscenizuoja pasakas, atlieka tam tikrus vaidmenis.	Siužetinių – vaidmeninių žaidimų atributika, indeliai, viryklės, maži baldeliai, įvairios karūnelės, skarelės, lėlės, įvairių rūšių teatras ir pan.

RAMYBĖS ERDVĖ

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
Siekti išlaikyti stiprų ryšį tarp lopšelio ir vaiko namų. Ugdyti pažinimo gebėjimus, skatinti vaiko smalsumą, ugdyti sakytinę kalbą ir kalbos suvokimą. Skatinti domėjimąsi ir aplinkos tyrinėjimą, suteikti vaikams galimybių veikti savarankiškai žinomoje erdvėje. Skatinti vaikų prierašumą žmonėms, sudaryti sąlygas įgyti bendravimo su bendraamžiais ir suaugusiais įgūdžių, ugdyti socialinius įgūdžius, skatinti reikšti emocijas ir jausmus.	Manipuliuoja daiktais, žaislais, varto knygeles, stebi ir komentuoja paveikslėlius. Individualiai veikia ar būna su grupele vaikų, vartant knygeles ar klausantis ramios muzikos, dainuojant. Reiškia savo emocijas, matydami savo šeimos nuotraukas.	Minkštos pagalvėlės, čiužinukai, sėdmaišiai, supama kėdė ar fotelis, namelis ar palapinė, minkšti žaislai, knygelės, kompaktiniai diskai, lėlės, lėlių drabužėliai, vaiko šeimos nuotraukos.

3-5 M. VAIKŲ UGDYMO TURINYS, METODAI, PRIEMONĖS

MATEMATIKOS IR STALO ŽAIDIMŲ CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<u>Skaičių sąvokos:</u> Suprasti skaitmenis, skaičių	Skaičiuoja, pažįsta bei supranta skaičių simbolius (skaitmenis),	Nedideli įvairių dydžių kubeliai, kvadratai su

<p>pateikimo būdus ir ryšius tarp daiktų.</p> <p><u>Sekos ir elementų ryšiai jose:</u> Atpažinti, pakartoti, pratęsti sekas; daryti prielaidas apie sekas aplinkoje.</p> <p><u>Formos ir erdvės jausmas:</u> Pastebėti, įvardyti, pastatyti, nupiešti, apibūdinti, palyginti ir surūšiuoti dviejų, trijų matmenų formas ir struktūras; atpažinti ir apibūdinti erdvinius ryšius.</p> <p><u>Matmenys:</u> Naudoti nestandartines matavimo priemones, standartinius matavimo prietaisus matuojant ir lyginant.</p> <p><u>Informacijos rinkimas, sisteminimas ir pateikimas:</u> Užduoti tiriamuosius klausimus, susisteminti atsakymus ir kurti informacijos pateikimo būdus.</p>	<p>susieja skaičių, skaitmenis su skaičiuojamų daiktų kiekiu, palygina kiekius.</p> <p>Atpažįsta, pakartoja, pratęsia sekas, atpažįsta ryšius tarp daiktų, įvairiai modeliuoja skaičių, formų kombinacijas ir skaičiuoja.</p> <p>Aplinkoje pastebi, įvardija, pastato, nupiešia, apibūdina, palygina ir surūšiuoja dviejų, trijų matmenų formas ir struktūras; domisi erdve, atpažįsta ir apibūdina erdvinius ryšius (objekto vietą ir padėtį, judėjimo kryptį, atstumą).</p> <p>Matuoja, lygina daiktus, dėlioja daiktus tam tikra tvarka, naudoja palyginimus atitinkančias sąvokas; supranta matavimo principus ir jų taikymą, matuodami ir lygindami naudoja nestandartines matavimo priemones, standartinius matavimo prietaisus. Suvokia laiko sąvokas ir seką.</p> <p>Rūšiuoja, grupuoja daiktus pagal formą, spalvą, dydį, daugiau negu pagal vieną požymį; grafiškai juos vaizduoja; perteikia įvairią informaciją skirtingomis formomis, būdais; kuria, interpretuoja ir komentuoja veiklos rezultatus.</p>	<p>skaičiais (skaičiavimui, žaidimams), matavimo prietaisai (graduoti indeliai, liniuotės, juostelės, svarstyklės, termometrai), skaičių eilės, mozaika, įvairios geometrinės figūros, monetos, mokomasis laikrodis, dėlionės, žaidimai daiktų formų atpažinimui, mozaikų ir kištukų lentos, loto, „Lego“ arba „Duplo“ konstruktoriai, domino, spalvoti karoliukai, sagos, smulkūs žaisliukai skaičiavimui, rūšiavimui, grupavimui, magnetinės lentos su skaitmenimis, skaitmenų kortelės, trafaretai, rašymo priemonės, didaktinės užduotėlės, galvosūkių.</p>
---	---	---

KALBOS IR LITERATŪROS CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p>Kurti turtingą, palankią kalbinę aplinką, lavinti tarpusavio bendravimo ir bendravimo su suaugusiais įgūdžius, skatinti pasakojimo, diskutavimo pradmenis, kalbinį aktyvumą kūrybingumą, turtinti žodyną, skatinti suprasti žodžių prasmę,</p>	<p>Klauso skaitomos grožinės literatūros kūrinių, naujų žodžių, įsimena mįsles, patarles, priežodžius, eilėraščius, trumpus tekstus. Ieško informacijos vaikiškose knygelėse, enciklopedijose. Kalba, pasakoja pagal paveikslėlius, iš atminties, kuria trumpas istorijas,</p>	<p>Bibliotekėlė, vieta rašyti ir klausytis įrašų. Grotuvas, ausinės, pakankamai pagalvėlių, pieštukų, flomasterių, įvairaus popieriaus, raidžių iš popieriaus, vielos, molio. Priemonės</p>

<p>pavadinti įvairius artimos ir tolimos aplinkos daiktus, reiškinius, žaisti kalbinius žaidimus. Pratinti ne tik aiškiai taisyklingai kalbėti, bet ir išklaudyti kitą. Skatinti skaitymui būtinų jutiminių ir motorinių įgūdžių formavimąsi. Padėti suprasti rašto paskirtį, įgyti pirmuosius skaitymo ir rašymo įgūdžius, plėtoti žodinės kūrybos gebėjimus.</p> <p><u>Socialiniai pagrindai</u> Skatinti supratimą apie žmonių gyvenimo ypatumus, kaupiti patirtį apie žmonių santykius, suvokti savo ir kitų emocijas, įgyti žinių apie kitus kraštus, profesijas.</p> <p><u>Matematikos pradmenys</u> Padeda suvokti skaitmenis, savaitės dienas, atkreipti dėmesį į įvairias sekas ir ryšius, ugdyti matų suvokimą, formuoti erdvinio mąstymo pradmenis.</p> <p><u>Gamtos pažinimas</u> Daugiau sužinoti apie gyvąją ir negyvąją gamtą.</p> <p><u>Meninis ugdymas</u> Ugdyti vaikų vaizduojamojo meno suvokimą.</p> <p><u>Technologijos</u> Ugdyti technologinį vaikų supratimą.</p>	<p>pasakas, klausinėja, atsako į klausimus. Mėgdžioja įvairius garsus, dainuoja, imituoja pasakos veikėjų kalbą. Kopijuoja ženklus, raides, ornamentus, rašto elementus. Karpo, kuria paveikslėlių istorijas, gamina knygeles. Žaidžia kalbinius žaidimus, žaidžia su raidžių kasa ir dëlionėmis. Klausosi kalbos įrašų, žaidžia liaudies žaidimus, dainuoja, muzikuoja, rašo laiškus. Domisi žodžių sudarymo būdais. Klausydami skaitomų kūrinių aptaria veikėjų nuotaiką, tarpusavio santykius, atpasakodami patys bando suprasti ir atkartoti veikėjų emocijas, svarsto apie draugystę, poelgius. Sužino kryptį ir erdvę įvardijančius žodžius, suvokia žemėlapiu sampratą, sužino geografijos sąvokas. Įvairių knygelių supažindinančių su skaitmenimis skaitymas ir aptarimas. Skaičiuotės, įvairių objektų kiekio lyginimas ir aptarimas. Skaitomuose tekstuose išskiria lyginamuosius žodžius, laiko sąvokas. Vartyti pažintines knygeles, paveikslėlius su gyvūnais ir gamtos vaizdais, aptarti įvairių mechanizmų veikimą, sveikos mitybos ypatumus.</p> <p>Kalbamės apie knygų iliustracijas, skaitome knygeles su dainų tekstais, inscenizuojame trumpus kūrinius.</p> <p>Skaitomose knygose atkreipiame dėmesį į kompiuterius, faksus, telefonus, naudojamės grotuvais, klausomės įrašų.</p>	<p>raidžių gamybai, seni žurnalai, knygelės, reklaminiai žurnalai raidžių ir paveikslėlių karpymui, pirktos ir savo gamybos raidžių kasos.</p>
--	--	--

STATYBINIŲ ŽAIDIMŲ CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p><u>Žaidimas su statybinėmis detalėmis</u></p> <p><u>Kalbos ugdymas</u></p> <p><u>Gamtos ir matematikos pradmenys</u></p> <p><u>Socialiniai pagrindai</u></p>	<p>Nešioja, tyrinėja detales; dėlioja detales vieną ant kitos, tiesia kelius, jungdami detales kuria struktūras, stato tiltus; formuoja uždaras erdves, puošia, statiniams suteikia pavadinimus, panaudoja juos vaidmeniniams siužetiniams žaidimams.</p> <p>Kalbasi tariasi su kitais vaikais, plečiasi žodynas vartojant naujus žodžius susijusius su atitinkamais žaislais, detalėmis, palyginamaisiais žodžiais; daro, tvirtina statinių iškabas, pavadinimus.</p> <p>Skaičiuoja, lygina, grupuoja detales, įvardija sąvokas.</p> <p>Statydami statinius, konstruodami, tyrinėja sąsajas ir struktūras, pusiausvyros ir stabilumo reiškinius, medžiagų savybes; Kūrybingai mąsto, bando, randa sprendimus.</p> <p>Taikiai diskutuoja, derasi su kitais dėl žaidimų sumanymų, ir veiklos, dalijasi žaislais. Aiškinasi, tariasi, ieško informacijos, kaip atrodo įvairūs statiniai, kaip iš statybinių detalių juos pastatyti, ieško atsakymų, naujų idėjų, neįprastų medžiagų, lengvai keičia, pertvarko, pritaiko, savitai eksperimentuoja, nebijo suklysti.</p>	<p>Medinių kaladžių rinkiniai, tuščiavidurės kaladės, jungiamųjų statybinių detalių rinkinys, lengvųjų automobilių, sunkvežimių, traukinių, laivų modeliukai, mediniai geležinkelio rinkiniai, mašinų trąsos, kelio ženklai, dėžutės su gyvūneliais, žmogeliukais, žaisliniai staltiesiai ir rankiniai, plastikiniai vamzdžiai, sudedamoji pilis, didelio audeklo atraižos, šalmai, linoleumo gabalėliai, kilimėliai, knygos, žurnalai ar paveikslukai su pastatų, kelių, tiltų atvaizdais, rašymo priemonės.</p>

SMĖLIO IR VANDENS CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p><u>Žaidimas su smėliu ir vandeniu</u></p>	<p>Liesdami, uostydami, stebėdami, klausydami susipažįsta su smėlio ir vandens savybėmis, sijodami, pilstydami, maišydami, raikydami tyrinėja ir įgyja žinių apie šias medžiagas, jų panaudojimo būdus, naudodamiesi</p>	<p>Plastikinės dėžės, smėlis, kastuvėliai, grėbliukai, įvairaus dydžio vamzdeliai, šiaudeliai muilo burbulams, orui pūsti, kibirėliai, laistytuvai, įv. dydžio plastikiniai indeliai,</p>

<p><u>Kalbos ugdymas</u></p>	<p>šiais įgūdžiais tikslingai stato smėlio statinius, eksperimentuoja, žaidžia vaidmenų žaidimus ar jų elementus.</p>	<p>mėgintuvėliai matavimui, šaukštai, šakutės, teptukai, piltuvėliai, kiaurasamčiai, sieteliai, žaislinės formelės,</p>
<p><u>Gamtos ir matematikos pradmenys</u></p>	<p>Plečia savo žodyną, vartodami naujus žodžius, pvz. grūdėtas, sijoti, purkšti, skystas ir t.t. Tobulina raštingumo įgūdžius rašydami smėlyje raides, žodžius ar „kepdami“ smėlio raides formelėse. Kalbasi, tariasi tarpusavyje, pateikia vieni kitiems klausimus, pasiūlymus, išklauso atsakymus.</p>	<p>didinamasis stiklas, termometras, akmenukai, kriauklytės, stikliniai rutuliukai, įv. medžiagų kamuoliukai, magnetinė meškerė, žuvytės, smulkūs žaisliukai, guminės gyvūnų, žmonių figūrėlės, laiveliai, mašinėlės, pipetės, pincetai, muilo burbulai, maistiniai dažai.</p>
<p><u>Socialiniai pagrindai</u></p>	<p>Natūraliai tyrinėdami smėlį ir vandenį, atidžiai stebi, rūšiuoja, lygina, matuoja, sprendžia problemas. Atranda vandens savybes jį taškydami, teliuodami pilstydami, šaldydami, o smėlį – pilstydami, sijodami, kasdami. Skaičiuoja, matuoja, pildydami į skirtingos formos indus, ir susipažįsta su tūrio ir talpos sąvokomis, perpranta masės pastovumo dėsnį. Maišo smėlį su vandeniu, jį minko, formuoja, liedsdami tyrinėja. Tiria priežastis ir pasėkmes skandindami vandenyje įv. daiktus, medžiagas. Žaisdami su smėliu ir vandeniu vaikai nusiramina, laisviau reiškia savo mintis, jausmus, bendrauja, planuoja bendrą veiklą, aiškinasi, padeda vieni kitiems, susitaria ir dalinasi veiklos priemonėmis, stato tai, ką yra matę tikrovėje, imituoja suaugusiųjų vaidmenis.</p>	

MAISTO GAMINIMO CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p>Rodo iniciatyvą gaminti patiekalus. Ugdo savarankiškumą patys gamindami patiekalus pagal receptą ar improvizuodami.</p>	<p>Ieško receptų knygelėse, planšetėje įvairių receptų, nuotraukų; Užduoda klausimus susijusius su maisto gaminimu; Pagal receptų korteles sudeda reikalingus produktus</p>	<p>Peiliai, šakutės, šaukšteliai, šaukštai, puodeliai, pjaustymo lentelės, įvairūs dubenys, receptų knygelės, kortelės, (pagal poreikį šaldymo krepšiai, elektrinė</p>

<p>Plečia žodyną įvairių valgių pavadinimais. Skaitydami receptus tobulina skaitymo įgūdžius.</p> <p>Fiziniai veiksmai lavina raumenis, bei akių ir rankų sąveiką. Sprendžia iškilusius nesutarimus Valgo ir geria savarankiškai, pradeda naudoti stalo įrankius. Ugdosi valgymo įpročius. Tausoja grupės aplinką.</p>	<p>Geba pagaminti nesudėtingą patiekalą; gamina įvairius patiekalus, susipažįsta su maisto produktais. Geba atkartoti receptą popieriaus lape (nupiešti, aplikuoti, ar atpasakoti); Su tėveliais kuria receptų knygeles; Rengia šeimos sveiko maisto gaminimo dieną. Pasako, kad citrina geltona, rūgšti, o morka oranžinė ir saldi. Įvardija kas atsitiks sviestui jei jį pašildysime; Įvardija pagrindinius švenčių patiekalus, maisto produktus (Šv. Kalėdos – kūčiukai, Šv. Velykos - margučiai, gimtadienis – tortas). Žaidžia kūrybinius – vaidmeninius žaidimus (valgykla, kavinė, šventė, gimtadienis); Įvardija maisto produktus, kuriuos valgyti sveika; Žino vaisių ir daržovių naudą žmogaus sveikatai; Žino grūdinių kultūrų naudą; Įvardija kelis maisto produktus, kuriuos valgyti sveika, ir kelis, kuriuos riboti reikia. Atsako į klausimą: „Kodėl reikia plautis rankas?“; Žino saldumynų žalą. Geba naudotis stalo įrankiais; Geba saugiai pjaustyti peiliu; Dalinasi darbo vieta bei įrankiais su grupės vaikais Savarankiškai susitvarko darbo vietą; Žino kur mesti maisto atliekas (vaisių ar daržovių žievelės); Taisyklingai laiko šaukštą, savarankiškai valgo, žino savo vietą prie stalo, geria iš puodelio; Gerai sukramto maistą; Keliasi nuo stalo tik baigęs valgyti; Naudojasi servetėle.</p>	<p>viryklė). Matavimo indai, kočėlai, mentelės, skustukai, formelės, padėkliukai.</p>
--	---	---

DAILĖS CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p>Sudaryti galimybes savitu būdu – linijomis, spalvomis ir formomis išreikšti save, lavinti vaizduotę, kūrybinius gebėjimus, smalsumą, iniciatyvumą, smulkiąją motoriką. Stiprinti pasitikėjimą savimi savivoką, savivertę, emocinį intelektą. Skatinti atradimų džiaugsmą, plėsti pažintines galimybes, suteikti galimybę eksperimentuoti su įvairiomis medžiagomis, formomis, skirtingomis tekstūromis, realizuoti poreikį kurti netradicinėje aplinkoje. Sudaryti galimybę išbandyti įvairias meninės raiškos technikas: monotipiją, koliažą, štapavimą, atspaudavimą ir kt., patirti kūrybinį pasitenkinimą.</p> <p><u>Socialiniai pagrindai</u> Plėtoti supratimą apie žmones ir aplinką. Skatinti kūrybinį bendravimą ir bendradarbiavimą.</p> <p><u>Kalba</u> Turtinti kalbą, supratimą apie raštą.</p> <p><u>Matematikos pradmenys</u> Plėsti supratimą apie skaičių sąvokas, pasikartojančias sekas, formas, matavimo įgūdžius.</p>	<p>Vaikai tapo pirštais, įvairaus dydžio teptukais, dantų šepetėliais, vatos tamponais, kempinių ar daržovių gabalėliais, štampuoja įvairiais daiktais, daro atspaudus, lieja dažus, piešia vaškinėmis kreidelėmis, kreida, lipdo iš druskinės tešlos, molio, plastilino, modelino, kinetinio smėlio, šlapio smėlio, gamina lėles ir įvairius žaislus iš popierinių maišelių, dėžučių, kamštelių, siūlų ir kt. buities daiktų ir medžiagų. Kuria erdvinės kompozicijas, siuvinėja, mezga.</p> <p>Piešia, lipdo žmones, namų apyvokos daiktus, į grupę pasikviečia tėvus ar vietinius menininkus, kurie supažindina su amatais. Kuria aplinką puošiančius objektus. Kuria kolektyvinius darbus.</p> <p>Supažindiname su meno elementus įvardijančiais žodžiais: spalvos (šiltos, šaltos, ryškios, niūrios); linijomis (tiesios, zigzaginės, banguotos, lenktos); paviršiais (lygus, šiurkštus, gruoblėtas). Užrašo savo vardą ant darbo. Supažindiname su žymių autorių reprodukcijomis, varto jas, komentuoja.</p> <p>Supažindiname su formomis (apskritimas, kvadratas, stačiakampis, kubas); erdvės santykiais (arti, toli, viršuje, apačioje, viduje). Tyrinėja, skaičiuoja darbus, įvardina formas, stebi pasikartojančias sekas</p>	<p>Vandeniniai dažai, guašas, teptukai, molbertai, spec. dažai ar pagaminti iš kukurūzų, krakmolo, muilo drožlių, dažai iš gamtinių medžiagų, skirtingų formų kempinėlių, sagos, siūlai, kailio gabaliukai, plunksnos, įvairus popierius, vielutės, juostelės, sąvaržėlės, virvelės, įvairi gamtinė medžiaga ir nekenksmingos buitinės atliekos ir daiktai.</p>

<p><u>Gamtos pažinimas</u> Skatinti pažinti gamtą, jos dėsnius, jos dėsnius.</p> <p><u>Technologijos</u> Supažindinti su darbo technologijomis.</p>	<p>(ornamentus), gamina sau matematikos priemones.</p> <p>Stebi gamtos pasikeitimus, maišo spalvas, kad galėtų išreikšti metų laikus, naudoja pasivaikščiojimų metu surinktą gamtinę medžiagą.</p> <p>Išbando įvairias technikas, darbo įrankius, išsiaiškina, kaip jais naudotis.</p>	
---	---	--

GAMTOS TYRINĖJIMŲ CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p>Sudaryti galimybę stebėti, tyrinėti, bandyti spręsti kilusias problemas, įgyti ir dalintis patirtimi apie supančią aplinką, gamtos objektus ir reiškinius, gyvūnus ir augalus. Ugdyti gebėjimą pasaulį pažinti per veiklą, skatinti aktyvų tyrinėjimą, norą suprasti, paklausti ir rasti atsakymus. Eksperimentuoti, laukti rezultatų, ar juos numatyti. Pratinti sukaupti dėmesį, stebėti, lyginti, rūšiuoti, matuoti, skaičiuoti, apibendrinti. Lavinti regėjimo, lytėjimo, uoslės pojūčius. Padėti įgyti gyvūnų ir augalų globos bei priežiūros įgūdžius, ugdyti pagarbą gamtai ir gyvybei.</p> <p><u>Kalba</u> Plėsti žodyną, rašto sampratą, tekstų reikšmės supratimą.</p> <p><u>Matematikos pradmenys</u> Skatinti skaitmenų suvokimą, pastebėti reiškinių ir simbolių</p>	<p>Stebi, fiksuoja, analizuoja, aptaria, lygina, klasifikuoja gyvos ir negyvos gamtos reiškinius, daiktus. Atlieka bandymus ir eksperimentus. Pažįsta gyvenamosios vietovės objektus, atranda buities prietaisų ir skaitmeninių technologijų panaudojimo galimybes, noriai mokosi jomis naudotis, rodo pagarbą gyvajai ir negyvajai aplinkai, mokosi rūšiuoti šiukšles.</p> <p>Aptaria tyrinėjimus, sužino naujus žodžius kai liečia, uosto, skanauja, girdi ir stebi gyvus ir negyvus daiktus, pasakoja ką veikia. Fiksuoja patirtį, tyri-nėjimus, atradimus, atkreipdami dėmesį į raides ir žodžius naudojamus tyrinėjimų erdvėje. Ieško informacijos knygoje.</p> <p>Skaičiuoja augalus, sėklas, gamtinę medžiagą, lygina kiekius, kuria ornamentus iš gamtinės</p>	<p>Auginami ir prižiūrimi kambariniai augalai, gyvūnėliai, žuvytės. Įvairi gamtinė medžiaga, nekenksmingos buitinės atliekos, laikrodžiai, kompasas, fotoaparatai, smėlio ir vandens laikrodžiai, papildinimo stiklai, mikroskopas, termometrai, svarstyklės, įvairūs sraigteliai, varžtai, vinutės, raktai, plaktukai, veržliarakčiai, dėžutės, bute-liukai, plunksnos, siūlai, gumytės, džiovinti augalai, akmenukai, smėlis, kriauklės. Klizai, popierius, pieštukai, flomasteriai, žymimas gamtos kalendorius, seni laikraščiai, žurnalai, reklamos, šiaudeliai, pagaliukai, šakelės.</p>

<p>sekas ir sąsajas, lavinti matavimo, geometrijos įgūdžius, skatinti erdvinį suvokimą. Plėtoti duomenų rinkimo, tvarkymo ir pateikimo įgūdžius.</p> <p><u>Socialiniai pagrindai</u> Plėsti supratimą apie geografiją ir atstumus, žmones ir jų gyvenimą.</p> <p><u>Menas</u> Tyrinėti meninės raiškos priemones, atskleisti muzikos garsų kilmę.</p> <p><u>Technologijos</u> Ugdyti vaikų technologinę kompetenciją supažindinant su pagrindinėmis technologinėmis operacijomis ir sąvokomis.</p>	<p>medžiagos, dėlioja nuo mažiausio iki didžiausio, matuoja buitines daiktus ir prietaisais. Supažindinami su formomis. Stebi erdvėje judančius gyvūnus. Rūšiuoja gamtinę medžiagą, gyvus ir negyvus daiktus, fiksuoja atradimus piešiniiais, statiniais, lipdiniais ar kitais būdais.</p> <p>Tyrinėjami vartoja prieveiksnius: <i>žemyn, aukštyn, už, prieš, ant, per, po</i> ir kt. Žaisdami ir sprenddami problemas suvokia įrankių naudojimo taisykles, sieja patirtį tyrinėjimų erdvėje su realybe.</p> <p>Maišo spalvas, liečia įvairius paviršius, kalba apie gamtos grožį, meninės kūrybos forma išreiškia savo atradimus. Įvairiais daiktais išgauna garsus.</p> <p>Ardo įvairius sulaužytus žaislus ir smulkius prietaisus, naudoja specialiai parinktas kompiuterines programas, padedančias įgyti žinių apie gamtą ir gyvūnus, tyrinėjimams ir stebėjimui naudoja įvairias technines priemones.</p>	
--	---	--

MUZIKA CENTRAS

Ugdymo turinys	Vaikų veiksmas	Priemonės
<p><u>Socialinės ir emocinės raidos skatinimas</u></p> <p><u>Fizinės raiškos skatinimas</u></p>	<p>Grupinis dainavimas, judesių žaidimai, rateliai.</p> <p>Savarankiškai naudojami muzikinėmis priemonėmis.</p> <p>Pagal sutartas taisykles bendradarbiauja ir bendrauja su grupės vaikais.</p> <p>Išreiškia mimika, judesiais, arba pasakoja apie muzikos sukeltus jausmus.</p> <p>Imituoja gyvūnų judesius.</p> <p>Žaidžia pirštukų muzikinius žaidimus.</p>	<p>Įvairūs nesudėtingi muzikiniai instrumentai</p> <p>Muzikos įrašai</p> <p>Kambario ir lauko žaislai (įvairūs smulkūs ir dideli grupės žaislai, kamuoliai, šokdynės, buomai, pagalvėlės, gamtinė medžiaga instr.)</p> <p>Įvairūs nesudėtingi muzikos instrumentai bei skambantys žaislai</p> <p>Magnetofonas, muzikos</p>

<p><u>Pažinimo raidos skatinimas</u></p>	<p>Atsako judesiais į dainelės judesius. Žaisdamas muzikinius žaidimus, naudojami sportinėmis priemonėmis. Eksperimentuoja su skirtingais instrumentais, pažindamas garsų įvairovę.</p>	<p>įrašai Muzikinės (grojančios) knygelės Knygelės su įvairių muzikos instrumentų paveikslėliais Raidžių kortelės Magnetiniai skaičiukai</p>
<p><u>Kalbos raidos skatinimas</u></p>	<p>Kartoja muzikos kūrinis, naudodamas ritminius instrumentus. Dainuoja daineles su skaitmenimis, abėcėle ir ritmais. Tyrinėja erdvę, kad galėtų koordinuotai judėti muzikinės veiklos metu. Vaidina sukurtus vaidmenis ir situacijas. Dainuodamas iš raidžių sudeda tinkamą tekstui žodį. Atpažįsta ir nurodo (suploja, trepsi) kalbos garsus dainuodamas. Improvizuoja dainuodamas žinomą dainelę (kaitalioja žodžius). Dainuoja daineles su žaismingais garsais ar žodžių junginiais.</p>	<p>Kaspiniai, vėliavėlės, skarelės.</p>

LAUKO ŽAIDIMAI

Ugdymo turinys	Vaikų veiksenos	Priemonės
<p><u>Socialinė ir emocinė raida</u></p> <p><u>Fizinė raida</u></p> <p><u>Kalbos raida</u></p> <p><u>Pažinimo raida</u></p>	<p>Patys sugeba ir saugiai supasi sūpynėmis, perlipa sienelę, įveikia kliūtis. Dalindamiesi priemonėmis mokosi bendrauti: stato pilį, tunelį, palapinę. Laikydamasis taisyklų, perspėja draugą (supantis, karstantis). Išreiškia savo jausmus ir potyrius pasivaikščiojimų metu. Semia smėlį ir pila į butelį. Spardo kamuolį. Triratuku apvažiuoja sukurtas kliūtis. Dalyvauja įvairiose estafetėse ir rungtyse. Pereina per sukonstruotą tiltelį. Skalbia ir džiaušto lėlių rūbus.</p>	<p>Smėlio ir vandens žaislai. Ratinės priemonės. Daržo priemonės. Statybinių žaidimų priemonės. Vaidinimo žaidimų priemonės. Sūpynės, karstynės, čiuožynės, minkšta danga. Sandėliukas: Palapinės, kamuoliai, šokdynės Raketės, krepšinio lankai.</p>

	<p>Užduoda klausimus apie dirbamus darbelius, vykdomą veiklą. Atkreipia dėmesį į gamtos garsus, juos pakartoja. Su draugu aptaria, kaip iškasti šulinį, statyti namelį, pilį. Naudoja rašytinius ženklus („Stop“, „Lauk“, „Eik“) Skaičiuoja judriųjų žaidimų metu. Tyrinėja ir domisi supančia aplinka, mokosi sugrįžti į tą pačią vietą. Domisi daiktais ir įvykiais (pašaukia draugus stebėti vabalą, augalą, ir t.t.) Sėja ir augina daržoves, gėles, skaičiuoja sėklas, stebi jų dygimą, augimą, matuoja augalų aukštį. Stebi lapų spalvos kitimą. Naudojasi knygelėmis, norėdami išsiaiškinti augalo ar vabzdžio pavadinimą.</p>	<p>Smėlio žaidimų priemonės Įvairios užrašų kortelės Knygelės. Paveikslėlių kortelės „Grojančios“ knygelės Muzikos instrumentai Žaidimų priemonių dėžės: „Skalbėjų“, „Dailininkų“ „Stovyklautojų“, „Tyrinėtojų“ Knygelės su gamtos reiškinais. Skaičių kortelės</p>
--	---	---

V. VAIKŲ PAŽANGOS IR PASIEKIMŲ VERTINIMAS

Lopšelyje – darželyje „Šarkelė“ yra parengta vaikų pažangos ir pasiekimų vertinimo tvarka vadovaujantis LR Švietimo ir mokslo ministerijos patvirtintu Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2016). Tvarka reglamentuoja vaikų ugdymo(si) pasiekimų vertinimą, informacijos apie vaikų daromą pažangą rinkimą, tėvų (globėjų), apie vaikų ugdymo(si) sėkmingumą, informavimą.

Vertinimo tikslas ir uždaviniai.

Vertinimo tikslas — nustatyti esamus ugdytinių gebėjimus bei numatyti tolesnio ugdymo(si) gaires.

Vertinimo uždaviniai:

- * pažinti vaiką ir jo individualybę, poreikius, numatyti jo pasiekimų lygį bei numatyti ugdymo kryptis;
- * numatyti vaiko ugdymo(si) perspektyvas, kryptingai programoje iškelto tikslo, pritaikyti ugdymo(si) procesą vaiko poreikiams bei galimybės;
- * numatyti vaiko pasiekimų lygį ir daromą pažangą atsižvelgiant amžiaus tarpsnius;
- * sudaryti galimybę tėvams tapti lygiaverčiais vertinimo partneriais.

Vertinimas ugdymo procese

Vaiko pasiekimai vertinami nuolat. Jie fiksuojami du kartus per metus: rugsėjo-spalio ir balandžio-gegužės mėnesiais.

Pedagogas planuoja, atlieka vaiko pažangos bei pasiekimų vertinimą ugdymo procese, apibendrina ir įvertina pasiekimus, informuoja, teikia metodinę pagalbą bei rekomendacijas tėvams apie vaiko ugdymo(si) pasiekimus, daromą pažangą. Remdamasis vertinimo informacija, analizuoja, koreguoja ugdymo(si) procesą, pasirenka veiksmingiausius būdus ir metodus, kad vaikas patirtų sėkmę, rūpinasi, kad laiku būtų suteikta specialioji pagalba, tuo pačiu įsivertina ir savo darbą. Pedagogas vertina vaiko pasiekimus sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, meninėje ir socialinėje veikloje vadovaudamasis pasiekimų kriterijais numatytais ugdymo turinyje pagal vaikų amžių.

Vaikų, turinčių kalbos ir kalbėjimo sutrikimų, vertinimą atlieka logopedas. Mokslo metų pradžioje, gavęs tėvų sutikimą, logopedas iširia vaikų kalbos išsivystymo lygį, pildo kalbos kortelę, rengia individualias ir grupines ugdymo programas. Mokslo metų viduryje ir mokslo metų pabaigoje logopedas vertina padarytą pažangą. Logopedas informaciją tėvams (globėjams) apie vaiko pasiekimus pateikia individualių pokalbių metu.

Kiti specialistai (meninio ugdymo pedagogas, neformaliojo ugdymo mokytojas (kūno kultūra) vadovaujasi vertinimo kriterijais pagal savo sritį ir padeda grupės auklėtojai įvertinti vaikų pasiekimus (meninė ir sveikatos kompetencija).

Įstaigos vadovai prižiūri pažangos ir pasiekimų vertinimo informacijos rinkimo, fiksavimo bei panaudojimo įgyvendinimą, užtikrina vertinimo dermę įvairiose amžiaus grupėse, inicijuoja vaikų pasiekimų ir pažangos aptarimą Mokytojų tarybos bei Vaiko gerovės komisijos posėdžiuose.

Tėvai (globėjai) vertina vaiko pasiekimus individualių pokalbių su auklėtojais metu, atsakydami į anketų klausimus, pildydami vaiko pasiekimų ir pažangos aprašus.

Ugdymo pažangos ir pasiekimų vertinimo būdai ir metodai:

1. Vaiko veiklos ir elgesio stebėjimas;
2. Pokalbis su vaiku;
3. Pokalbis su vaiko tėvais;
4. Vaiko veiklos analizė;
5. Vaiko kūrybiniai darbeliai, jų analizė;
6. Vaiko atliktų darbų rinkinys, jų analizė.

Vertinimo dokumentavimas

Vaikų pasiekimai fiksuojami vaiko dienoraštyje užrašant žinias apie vaiką, pedagogų, tėvų, specialistų komentarus, įvairius interviu ir pokalbius su vaiku. Vaiko pasiekimų vertinimo aplankuose kaupiami vaikų kūrybiniai darbai, specialistų ir tėvų atsiliepimai apie vaiko ugdymo pasiekimų rezultatus, vaiko pasiekimų aprašas ir kita aktuali informacija. Gavus tėvų sutikimą, kaupiama vaizdo medžiaga, iliustruojanti vaiko ugdymosi pasiekimų augimą.

Tėvų (globėjų) informavimo sistema

Vaikų tėvams (globėjams) informacija apie vaikų pasiekimus teikiama reguliariai, apibendrinus atitinkamo laikotarpio vaikų pasiekimų rezultatus individualių pokalbių su tėvais metu. Pokalbyje gali dalyvauti ir vaikas. Išsamesnis paaiškinimas apie ikimokyklinio amžiaus vaiko pasiekimus ir konkrečias rekomendacijas, kaip juos pagerinti, teikiamas kartu su vaiko darbų pavyzdžiais. Jei atsiranda tam tikrų ugdymosi sunkumų, tuomet tėvai (globėjai) informuojami apie įvairių specialistų teikiamą pagalbą, kuri galėtų veiksmingai pagerinti ugdymosi rezultatus.

Tėvų (globėjų) informavimo formos, padedančios tėvams suprasti esminius ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų vertinimo tikslus, paskirtį ir prasingumą, pasirenkamos pagal esamą situaciją.

VI. NAUDOTA LITERATŪRA IR INFORMACIJOS ŠALTINIAI

1. Ankstyvojo ugdymo vadovas. (2001). Tėvams globėjams, pedagogams. Vilnius.
2. Aramavičiūtė, V. (2005). Auklėjimas ir dvasinė asmenybės branda. Vilnius.
3. Becker-Textor I. (2001). Kūrybiškumas vaikų darželyje. Vilnius.
4. Caughlin, p.a., Hansen, K.a. ir kt. (1997). Įvaiką orientuotų grupių kūrimas. Vilnius.
5. Daniels Elen R., Statford K. (2000). Atvirų grupių visiems kūrimas. Vilnius.
6. Gage N. J., Berliner D. C. (1994). Pedagoginė psichologija. Vilnius.
7. Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas. (2014). Vilnius.
8. Ikimokyklinio ugdymo gairės. (1993). Programa pedagogams ir tėvams. Vilnius.
9. Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos. (2015). Vilnius.
10. Ikimokyklinio ugdymo mokyklos vidaus audito metodika. (2005). Vilnius.
11. Ivoškuvienė R., Kafemanienė, I. (2003). Sutrikusios raidos vaikų ikimokyklinio ugdymo gairės I, II dalys. Šiauliai.
12. Jakučiūnienė D. (2002). Sveikos gyvensenos ugdymas ikimokyklinėse įstaigose. Vilnius.

13. Jankauskienė L., Monkevičienė O. (2006). Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti. Vilnius.
14. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas 2003 m. birželio 17 d. IX-1630.
15. Rajeckas V. (2001). Švietimas: raida, dabartis. Vilnius.
16. Tarptautinė vaikų ugdymo projekto „Step –by –step“ plėtra Rytų ir Vidurio Europos šalyse ir Lietuvoje. Antra tarptautinė konferencija. (1999). Vilnius.
17. Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, Žin., 2003 m. Nr.52-2316.
18. Vaikų teisių konvencija (2000). Lietuvos nacionalinis UNICEF komitetas.
19. Zambacevičienė E. (2006). Vaiko psichologinis pažinimas. Šiauliai.

VERTINTOJŲ KOMENTARAI